

TAKÎYÜDDÎN ve İSTANBUL GÖZLEMEVİ

Yavuz UNAT¹, İnan KALAYCIOĞULLARI, Mehmet Fatih ENGİN

Özet

Osmanlılar'ın 16. yüzyıldaki en büyük astronomi bilgini Takîyüddîn'dir. 1521 yılında Şam'da doğan Takîyüddîn, aldığı eğitim sonucunda müderris olmuş ve sırasıyla Kahire'deki Seyhuniyye ve Sarğıtmışiyye medreseleri ile İstanbul'daki Edirnekapı Medresesi'nde görev almıştır. Bir süre sonra, Mısır'a dönmüş ve müderrislik ile kadılık gibi değişik görevlerde bulunmuştur. 1570 yılında İstanbul'a yeniden gelen Takîyüddîn, III. Murat'ın fermanıyla Tophane sırtlarında bir gözlemevi (1575) kurmuş ve burada çalışmalarına devam etmiştir.

Bu gözleminde oldukça başarılı çalışmalar yapılmış ancak Osmanlılarda bir çığır açamamıştır. Çünkü, gözlemevinin kurulmasına hizmeti geçmiş olan hükümdarın hocası Saadettin Efendi'nin Padişah'ın yanında önemini artmasını çekemeyenler, Gözlemevi'ni ona karşı kullanmak istemişler, 1577 yılında bir kuyruklu yıldızın görülmesi ile 1578'de de veba salgınının başlamasını fırsat bilerek, bir gözlemevinin kurulduğu her yerde felâketlerin birbirini kovaladığını, Uluğ Bey'in ölümünü de örnek göstererek kanıtlamaya çalışmışlardır. Padişah da bu baskılara dayanamayarak gözlemevinin yıkılmasını emretmiş ve bunun üzerine, Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa, 1580 yılında bütün gözlem araçlarıyla birlikte bir gecede gözlemevini yerle bir etmiştir. Gözlemlerine sekte vuran bu olaya karşın çalışmalarına devam eden Takîyüddîn, 1585 yılında ölmüştür.

¹ Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü, Bilim Tarihi Anabilim Dalı, Ankara
Tel: 0312 310 32 80 / 1227, e-posta: unat@humanity.ankara.edu.tr

